

УДК: 658.330.152

Лохман Н.В.,*доцент, к.е.н., доцент кафедри підприємництва і торгівлі
Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
aleks.lokhman@gmail.com***Берідзе Т.М.,***доцент, к.т.н., доцент кафедри економічної кібернетики
Криворізького факультету Запорізького національного університету, beridzet2016@gmail.com**Україна, м. Кривий Ріг*

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті запропонований алгоритм аналізу інвестиційної стратегічної поведінки підприємства. Цей аналіз на відміну від існуючих методик орієнтований на стратегічний аспект розвитку підприємства. Аналіз інвестиційної стратегічної поведінки підприємства базується на моніторингу інвестиційного клімату (інтенсивності зміни стану макроклімату та мікроклімату) та оцінці інвестиційного потенціалу. Результатом проведеного аналізу є прийняття рішення щодо необхідності або відсутності потреби в зміні інвестиційної стратегічної поведінки та визначення терміновості зміни інвестиційної стратегічної поведінки.

Ключові слова: *інвестиційна стратегічна поведінка, аналіз, інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал, зміна.*

Постановка проблеми. В умовах глобалізації питання розвитку окремих підприємств стають досить гостро, забезпечити цей розвиток можливо тільки шляхом ефективного інвестування. В свою чергу, ефективне інвестування не можливе без правильного вибору і реалізації інвестиційної стратегії, а ця стратегія є наслідком вдалої інвестиційної стратегічної поведінки підприємства.

Сьогодні теорія і практика інвестиційної діяльності не може обійтися без визначення якісних і кількісних ознак інвестиційної поведінки суб'єктів господарювання різних галузей національної економіки, щоб у подальшому стримати стратегічні переваги та мінімізувати наслідки економічної рецесії [1, с.13].

Теоретичні та практичні аспекти аналізу інвестиційної поведінки підприємства вивчалися багатьма вітчизняними вченими (Ю.М. Заволока С.М. Контурова, Малько К.С., Петренко Л.М., Дресвянніков Д.О. інші), однак погляди на питання щодо стратегічної спрямованості інвестиційної поведінки підприємства потребують досконалішому вивченню.

Для ефективного управління інвестиційною діяльністю підприємствам необхідна інформація щодо реального стану справ в області формування та реалізації інвестиційної політики та інвестиційних проектів, а також ефективності інвестиційної діяльності для прийняття відповідних рішень щодо подальшого розвитку підприємства. Таку інформацію покликаний надати аналіз інвестиційної діяльності.

Отже, сьогодні є необхідність застосовувати аналіз інвестиційної стратегічної поведінки підприємства задля ефективного прийняття рішення в рамках визначення шляхів розвитку підприємства.

Мета роботи – визначити алгоритм аналізу інвестиційної стратегічної поведінки підприємства.

Виклад основного матеріалу. На думку авторів Заволоки та С.М. Контурової, інвестиційна поведінка суб'єктів підприємницької діяльності може характеризуватись певною специфікою в залежності від стану економічного середовища, напряму трансформації, історичного характеру розвитку суспільства тощо [1, с.14]. Ми вважаємо, що інвестиційна поведінка підприємства повинна, насамперед, мати стратегічну орієнтованість і визначатися в залежності від інвестиційного клімату зовнішнього середовища та інвестиційного потенціалу самого підприємства.

Інвестиційний клімат – це сукупність політичних, правових, економічних, соціальних, природних, а також інших чинників, які сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних й іноземних інвесторів [2, с.101].

Сучасна інвестиційна стратегія не може ефективно застосовуватися без постійного моніторингу зовнішніх та внутрішніх факторів. В таких умовах необхідно постійно реагувати на стан політичного та економічного середовища, у тому числі і на стан загальносвітового фінансового ринку [3, с.6].

Першим етапом аналізу ми пропонуємо здійснювати оцінку інтенсивності зміни стану інвестиційного клімату. Ця оцінка має бути здійснена шляхом моніторингу інтенсивності зміни стану макроклімату та мікроклімату підприємства. Дослідження макроклімату можливо проводити за напрямками:

– політико-правового середовища (стабільність політичної ситуації, ступінь неузгодженості виконавчої і законодавчої влади, періодичність змін у законодавстві, темпи впровадження економічних реформ, законодавство, що регулює інвестиційну діяльність, антимонопольна політика, податкова політика, сертифікація товарів та послуг, інвестиційна державна політика);

– економічне середовище (економічний розвиток держави, темпи виробництва, рівень інфляції, рівень платоспроможності населення, рівень безробіття, життєвий рівень населення);

– соціокультурне та екологічне середовище (динаміка чисельності населення країни, вікова характеристика населення країни, міграція населення країни, еміграція населення країни, культурний рівень, рівень освіти населення країни, екологічне становище, політика щодо збереження природних ресурсів, використання технологій, спрямованих на екологічну безпеку країни);

– технологічне середовище (розвиток комунікаційної сфери, ринок науково-технічної інформації, впровадження нових технологій, фінансування наукоємних галузей, ринок інвестицій)

Дослідження мікроклімату можливо проводити за такими напрямками: зона господарювання (ставлення споживачів до підприємства, споживчі переваги, рівень задоволення запитів, наміри споживачів, моделювання поведінки споживачів на ринку, мотивація споживачів, рівень конкурентного бар'єру входу до галузі, загроза заміни товару новим, сили позиції постачальників, сила позиції основних конкурентів, конкурентоспроможність товарів, поточні та перспективні стратегії конкурентів, потенціал постачальників, взаємовідносини з маркетинговими посередниками, взаємовідносини з агенціями з надання маркетингових послуг, взаємовідносини з контактними аудиторіями, вплив контактних аудиторій на діяльність підприємства); зона інвестицій (історія взаємодії з інвесторами, обсяги зовнішнього інвестування в минулому та поточному періодах, потенціал інвесторів; ефективність реалізації зовнішніх інвестиційних проєктів); зона нових технологій і науково-технічних інформаційних ресурсів; зона матеріально-технічних ресурсів; зона трудових ресурсів.

Наступним етапом аналізу інвестиційної стратегічної поведінки ми пропонуємо оцінку інвестиційного потенціалу підприємства. Щодо характеристики інвестиційного потенціалу підприємства, то ми згодні з визначенням Дресвянникова Д.О.: «Інвестиційний потенціал підприємства – це сукупна можливість власних і залучених економічних ресурсів забезпечувати при наявності сприятливого інвестиційного клімату інвестиційну діяльність підприємства з метою і масштабах, визначених економічною політикою країни та стратегією розвитку підприємства» [4, с.26].

Ми пропонуємо здійснювати аналіз інвестиційного потенціалу з метою оцінки інтенсивності його зміни за такими напрямками:

– інвестиції в розвиток асортименту (асортиментна політика підприємства, частота оновлення асортименту, швидкість оновлення асортименту, обґрунтованість та оптимальність оновлення асортименту);

– інвестиції в оновлення технічної бази підприємства (потреби щодо оновлення технічної бази, фінансові можливості щодо оновлення технічної бази);

– інвестиції в нові інформаційні технології (ступінь використання нових інформаційних технологій,

придбання нових інформаційних технологій, розробка нових інформаційних технологій, організація фінансування нових інформаційних технологій);

– інвестиції в товарну політику (ефективність фінансування товарної політики, конкурентоспроможність товарів, позиція товару на ринку, сприйняття товарів покупцями, відповідність товарної політики життєвому циклу товару);

– інвестиції в політику розподілу товарів (вибір каналів розподілу, оптимальність товарних запасів, ефективність використання транспортних засобів і торговельно-технологічного обладнання, якість та своєчасність реалізації функцій щодо управління збутом, ефективність інвестування збутової діяльності);

– інвестиції в комунікаційну політику (ефективність інвестування стимулювання збуту, вибір каналів комунікації, бюджет комунікаційної політики, цільова аудиторія, структура маркетингових комунікацій, засоби реклами, паблік рілейшнз, пабліситі, засоби стимулювання збуту, ефективність фінансування прямого маркетингу);

– інвестиції в кадрову політику (ефективність кадрового забезпечення, ефективність діяльності персоналу, мотивація персоналу);

– фінансові ресурси (можливості інвестування з власних коштів, забезпеченість обіговими коштами, інвестиції в інновації);

– інформаційні ресурси (науково-технічні розробки; патенти і ноу-хау; науково-технічна інформація, фінансова інформація, комерційна інформація);

– матеріально-технічні ресурси (сировина, матеріали, паливо, енергія і комплектуючі, площі і робочі місця, зв'язок і транспорт, обладнання і інструменти);

– технологія процесів (прогресивність технологій і методів, що використовуються, рівень автоматизації робіт на підприємстві);

– організаційна структура та організаційна культура (конфігурація: ланки, діапазон і рівні управління, функції: склад і якість розподілу праці, якість внутрішніх і зовнішніх вертикальних і горизонтальних, прямих і зворотних зв'язків, відносини: розподіл прав і відповідальності за ланками управління, комунікаційна система і мова спілкування, традиції, досвід віра в можливості підприємства, трудові етика і мотивація).

Наступним кроком можливо визначити потреби зміни інвестиційної стратегічної поведінки підприємства у зв'язку зі змінами, що відбувалися в інвестиційному кліматі та інвестиційному потенціалі підприємства. Методика визначення потреби зміни інвестиційної стратегічної поведінки надана в таблиці 1.

Як видно з таблиці 1, підприємство може мати відсутність потреби в зміні інвестиційної стратегічної поведінки, якщо підприємство має за мету збереження інвестиційної позиції підприємства або наявність потреби зміни інвестиційної стратегічної поведінки (при цьому підприємство може мати наявність часу для зміни інвестиційної стратегічної поведінки чи потребувати негайної зміни інвестиційної стратегічної поведінки).

Таблиця 1 – Оцінка потреби та терміновості зміни інвестиційної стратегічної поведінки

Характеристика зміни інвестиційної стратегічної поведінки	Шкала оцінки				
	Бали				
Інтенсивність зміни стану інвестиційного клімату та інвестиційного потенціалу	5	4	3	2	1
	Висока інтенсивність	Середня інтенсивність	Відносна інтенсивність	Повільна інтенсивність	Низька інтенсивність
Зважена оцінка інтенсивності зміни стану інвестиційної позиції підприємства	$5,1 \leq x \leq 6$	$4,1 \leq x \leq 5$	$3,1 \leq x \leq 4$	$2,1 \leq x \leq 3$	$0,24 \leq x \leq 2$
	Висока інтенсивність	Середня інтенсивність	Відносна інтенсивність	Повільна інтенсивність	Низька інтенсивність
Потреба в зміні інвестиційної стратегічної поведінки	Характеристика зміни інвестиційної позиції підприємства				
	Тенденція до зниження сили інвестиційної позиції підприємства	Збереження інвестиційної позиції підприємства		Тенденція до підвищення сили інвестиційної позиції підприємства	
	↓	↓		↓	
	Наявність потреби в перегляді інвестиційної стратегічної поведінки	Відсутність потреби в перегляді інвестиційної стратегічної поведінки		Наявність потреби в перегляді інвестиційної стратегічної поведінки	
Характеристика потреби та терміновості зміни інвестиційної стратегічної поведінки	Бали				
	$0,24 \leq x \leq 3$	$3,1 \leq x \leq 6$	Відсутність потреби в зміні інвестиційної стратегічної поведінки	$0,24 \leq x \leq 3$	$3,1 \leq x \leq 6$
	Наявність часу для зміни інвестиційної стратегічної поведінки	Негайна потреба зміни інвестиційної стратегічної поведінки		Наявність часу для зміни інвестиційної стратегічної поведінки	Негайна потреба зміни інвестиційної стратегічної поведінки

Висновки. В сучасних умовах господарювання інвестиційна діяльність не може обійтися без аналізу інвестиційної стратегічної поведінки підприємства. Аналіз інвестиційної стратегічної поведінки підприємства базується на моніторингу інвестиційного клімату та аналізі інвестиційного потенціалу. Результатом проведеного аналізу має стати прийняття рішення щодо необхідності або відсутності потреби в зміні інвестиційної стратегічної поведінки. Перспективами подальших досліджень є проведення аналізу інвестиційної стратегічної поведінки окремих підприємств.

Література

1. Заволока Ю.М. Інвестиційна поведінка суб'єктів інвестиційної діяльності за галузями економіки / Ю.М.Заволока, С.М. Контурова // Інвестиції: практика та досвід, 2012. - № 4. - С.13-15
 2. Малько К.С. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість України: чинники їх формування в сучасних умовах / К.С. Малько // Актуальні проблеми економіки, 2015. - №3(165). - С.100-105

3. Петренко Л.М. Стратегічні аспекти інвестиційного розвитку регіону / Л.М. Петренко // Innovative solutions in modern science, 2017. - № 2(11). - С.1-9
 4. Дресвянніков Д.О. Формування інвестиційного потенціалу підприємства / Д.О. Дресвянніков // Reporter of the Priazovskiy state technical university. - 2016, Issue 31, Volume 2. - P.20-27

References

1. Zavaloka Yu.M. Investytsiynna povedinka sub'yektiv investytsiynoi diyal'nosti za haluz'nyamy ekonomiky / Yu.M. Zavaloka, S.M. Konturova // Investytsiyi: praktyka ta dosvid, 2012. - № 4. - S.13-15
 2. Mal'ko K.S. Investytsiynny klimat ta investytsiyna pryvablyvist' Ukrainy: chynnyky ikh formuvannya v suchasnykh umovakh / K.S. Mal'ko // Aktual'ni problemy ekonomky, 2015. - № 3(165). - S.100-105
 3. Petrenko L.M. Stratehichni aspekty investytsiynoho rozvytku rehionu / L.M. Petrenko // Innovative solutions in modern science, 2017. - № 2(11). - S.1-9
 4. Dresvyannikov D.O. Formuvannya investytsiynoho potentsialu pidpryyemstva / D.O. Dresvyannikov // Reporter of the Priazovskiy state technical university. - 2016, Issue 31, Volume 2. - P.20-27.

Lokhman N.V.,

Candidate of Economic Sciences, associate professor,
 of the Mikhail Tugan-Baranovsky Donetsk National University of Economics and Trade, aleks.lokhman@gmail.com

Beridze T.M.,

Candidate of Technical Sciences, associate professor, Kryvyi Rih Faculty of Zaporizhzhya National University,
beridzet2016@gmail.com

Ukraine, Krivoy Rog

ANALYSIS OF INVESTMENT STRATEGIC BEHAVIOR OF ENTERPRISE

In the article the algorithm of the analysis of investment strategic behavior of the enterprise is offered. Unlike existing methods, this analysis focuses on the strategic aspect of enterprise development. The analysis of the investment strategic behavior of the enterprise is based on the monitoring of the investment climate (the intensity of the macroclimate and microclimate changes) and the assessment of the investment potential. The result of the analysis is making a decision on whether or not there is a need to change the investment strategic behavior and determine the urgency of changes in investment strategic behavior.

Key words: investment strategic behavior, analysis, investment climate, investment potential, change.